

פרשת בשלח תשע"ה

הרב ארי דוד קאהן
Israel Center
<http://arikahn.blogspot.com>

Rabbi Ari Kahn
Adk1010@gmail.com
<http://Rabbiarikahn.com>

1. שמות פרק יד

(ה) וַיִּגְדַּל לְמַלְךְ מִצְרַיִם כִּי בָרַח הָעָם וַיִּהְיֶה לִבָּב פְּרַעֲהוּ וַעֲבָדֵיו אֶל־הָעָם וַיֹּאמְרוּ מֶה־זֹּאת עֲשִׂינוּ כִּי־שַׁלַּחְנוּ אֶת־יִשְׂרָאֵל מֵעֲבָדֵינוּ: (ו) וַיֹּאסֶר אֶת־רַכְבּוֹ וְאֶת־עֲמֹו לָקַח עִמּוֹ: (ז) וַיִּקַּח שֵׁש־מֵאוֹת רֶכֶב בַּחֹזֶר וְכָל רֶכֶב מִצְרַיִם וְשָׁלְשָׁם עַל־כָּלֹ: (ח) וַיַּחֲזֵק ה' אֶת־לֵב פְּרַעֲהוּ מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַיִּרְדֹּף אַחֲרָיו בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יִצְּאִים בְּיַד רָמָה: (ט) וַיִּרְדְּפוּ מִצְרַיִם אַחֲרֵיהֶם וַיִּשְׁיגוּ אוֹתָם חֲנִים עַל־הַיָּם כָּל־סוֹס רֶכֶב פְּרַעֲהוּ וּפָרָשָׁיו וַחֲמִלּוֹ עַל־פִּי הַחִירָת לִפְנֵי בַעַל צֶפֶן: (י) וּפְרַעֲהוּ הִקְרִיב וַיִּשְׁאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־עֵינֵיהֶם וַהֲגִהוּ מִצְרַיִם וְנָסַע אַחֲרֵיהֶם וַיִּירָאוּ מְאֹד וַיִּצְעֲקוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־ה': (יא) וַיֹּאמְרוּ אֶל־מֹשֶׁה הַמַּבְלִי אִין־קָבְרִים בְּמִצְרַיִם לְקַחְתָּנוּ לְמוֹת בַּמִּדְבָּר מֵה־זֹּאת עֲשִׂיתָ לָנוּ לְהוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם: (יב) הַלֹּא־זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר דִּבְרָנוּ אֵלֶיךָ בְּמִצְרַיִם לֵאמֹר חַדְל מִמֶּנּוּ וְנַעֲבֹדָה אֶת־מִצְרַיִם כִּי טוֹב לָנוּ עַבְדָּ אֶת־מִצְרַיִם מִמֶּתְנּוּ בַּמִּדְבָּר: (יג) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעָם אֶל־תִּירְאוּ הַתִּיצְבוּ וַרְאוּ אֶת־יְשׁוּעַת ה' אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה לָכֶם הַיּוֹם כִּי אֲשֶׁר רְאִיתֶם אֶת־מִצְרַיִם הַיּוֹם לֹא תִסְפוּ לְרִאֲתָם עוֹד עַד־עוֹלָם: (יד) ה' יִלְחֶם לָכֶם וְאַתֶּם תַּחֲרֹשׁוּ: פ (טו) וַיֹּאמֶר ה' אֶל־מֹשֶׁה מֵה־תִּצְעַק אֵלַי דִּבֵּר אֶל־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וְיֹסְעוּ: (טז) וְאַתָּה הֲרַם אֶת־מִטְבֶּךָ וַנִּטָּה אֶת־יָדְךָ עַל־הַיָּם וּבִקְעָהוּ וַיָּבֹאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַיָּם בֵּיבֶשֶׁה: (יז) וְאַנִּי הִנְנִי מַחֲזֵק אֶת־לֵב מִצְרַיִם וַיָּבֹאוּ אַחֲרֵיהֶם וְאֶכְבְּדָה בְּפְרַעֲהוּ וּבְכָל־חִילוֹ בְּרַכְבּוֹ וּבְפָרָשָׁיו: (יח) וַיִּדְעוּ מִצְרַיִם כִּי־אַנִּי ה' בְּהַכְבְּדִי בְּפְרַעֲהוּ בְּרַכְבּוֹ וּבְפָרָשָׁיו: (יט) וַיֹּסַע מֶלֶךְ הָאֱלֹהִים הַהֵלֵךְ לִפְנֵי מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל וַיִּלֶּךְ מֵאַחֲרֵיהֶם וַיֹּסַע עִמּוֹד הָעֵנָן מִפְּנֵיהֶם וַיַּעֲמֵד מֵאַחֲרֵיהֶם: (כ) וַיָּבֹא בֵּינוּ מַחֲנֵה מִצְרַיִם וּבֵין מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל וַיְהִי הָעֵנָן וְהַחֲשֶׁךְ וַיֹּאֲר אֶת־הַלַּיְלָה וְלֹא־קָרַב זֶה אֶל־זֶה כָּל־הַלַּיְלָה: (כא) וַיִּט מֹשֶׁה אֶת־יָדוֹ עַל־הַיָּם וַיִּזְלַךְ ה' אֶת־הַיָּם בְּרוּחַ קָדִים עֲזָה כָּל־הַלַּיְלָה וַיִּשֶׁם אֶת־הַיָּם לַחֲרָבָה וַיִּבְקְעוּ הַמַּיִם: (כב) וַיָּבֹאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַיָּם בֵּיבֶשֶׁה וְהַמַּיִם לָהֶם חוֹמָה מִיַּמִּינָם וּמִשְׂמָאלָם: (כג) וַיִּרְדְּפוּ מִצְרַיִם וַיָּבֹאוּ אַחֲרֵיהֶם כָּל סוֹס פְּרַעֲהוּ רַכְבּוֹ וּפָרָשָׁיו אֶל־תּוֹךְ הַיָּם: (כד) וַיְהִי בְּאֲשַׁמְרַת הַבֹּקֶר וַיִּשְׁקֹף ה' אֶל־מַחֲנֵה מִצְרַיִם בְּעַמּוֹד אֵשׁ וַעֲנַן וַיִּהְיֶה אֶת מַחֲנֵה מִצְרַיִם: (כה) וַיִּסַּר אֶת אַפֶּן מִרַכְבֹּתָיו וַיִּנְהַגְהוּ בְּכַבְדָּת וַיֹּאמֶר מִצְרַיִם אֲנוֹסָה מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי ה' נִלְחַם לָהֶם בְּמִצְרַיִם: פ (כו) וַיֹּאמֶר ה' אֶל־מֹשֶׁה נָטָה אֶת־יָדְךָ עַל־הַיָּם וַיִּשְׁבּוּ הַמַּיִם עַל־מִצְרַיִם עַל־רַכְבּוֹ וְעַל־פָּרָשָׁיו: (כז) וַיִּט מֹשֶׁה אֶת־יָדוֹ עַל־הַיָּם וַיִּשְׁבּוּ הַיָּם לִפְנוֹת בְּקֶרֶךְ לְאִיתָנוּ וּמִצְרַיִם נָסִים לְקִרְאָתוֹ וַיִּנְעַר ה' אֶת־מִצְרַיִם בְּתוֹךְ הַיָּם: (כח) וַיִּשְׁבּוּ הַמַּיִם וַיִּכְסּוּ אֶת־הָרֶכֶב וְאֶת־הַפָּרָשִׁים לְכָל חִיל פְּרַעֲהוּ הַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם בַּיּוֹם לֹא־נִשְׁאָר בָּהֶם עַד־אַחַד: (כט) וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הִלְכוּ בֵּיבֶשֶׁה בְּתוֹךְ הַיָּם וְהַמַּיִם לָהֶם חוֹמָה מִיַּמִּינָם וּמִשְׂמָאלָם: (ל) וַיִּזְשַׁע ה' בַּיּוֹם הַהוּא אֶת־יִשְׂרָאֵל מִיַּד מִצְרַיִם וַיִּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת־מִצְרַיִם מֵת עַל־שַׁפַּת הַיָּם: (לא) וַיִּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת־הַיָּד הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה ה' בְּמִצְרַיִם וַיִּירָאוּ הָעָם אֶת־ה' וַיֹּאמְרוּ בְּה' וּבַמֹּשֶׁה עַבְדּוֹ: פ

2. כתר יונתן שמות פרשת בשלח פרק יד פסוק כא

ויטה משה את ידו על הים במטה הגדול והנכבד שנברא מן התהלה ובו חקוק ומפורש שמו הגדול והנכבד ועשרת האותות אשר הכה את מצרים ושלושת אבות עולם ושש אמהות ותריסר שבטיו של יעקב ומן יד ניהג יי את הים ברוח קדים [מזרחית] עזה כל הלילה וישם את הים מנוגב וייבקעו המים לתריסר בקיעים כנגד תריסר שבטיו של יעקב:

3. רש"י שמות פרשת בשלח פרק יד פסוק כא

(כא) ברוח קדים עזה - ברוח קדים שהיא עזה שברוחות, היא הרוח שהקב"ה נפרע בה מן הרשעים, שנאמר (ירמ"י יח יז) ברוח קדים אפיצם, (הושע יג טו) יבא קדים רוח ה', (יחזקאל כז כו) רוח הקדים שברך בלב ימים, (ישעי' כז ח) הגה ברוחו הקשה ביום קדים: וייבקעו המים - כל מים שבעולם:

4. רמב"ן שמות פרשת בשלח פרק יד פסוק כא

(כא) ויט משה את ידו על הים ויולך ה' את הים ברוח קדים וגו' - היה הרצון לפניו יתברך לבקע הים ברוח קדים מיבשת שיראה כאלו הרוח היא המחרבת ים, כענין שכתוב (הושע יג טו) יבא קדים רוח ה' ויבוש מקורו וייחרב מעיינו, [יבוא קדים רוח ה' ממדבר עלה ויבוש מקורו וייחרב מעיינו הוא ישפה אוצר כל-כלי חמדה]: השגיא למצרים ויאבדם, כי בעבור זה חשבו אולי הרוח שם הים לחרבה, ולא יד ה' עשתה זאת בעבור ישראל, אף על פי שאין הרוח בוקעת הים לגזרים לא שמו לבם גם לזאת, ובאו אחריהם מרוב תאותם להרע להם, וזה טעם וחזקתי את לב פרעה ויבאו אחריהם, שחזק לבם לאמר ארדוף אויבי ואשיגם בים, ואין מידי מציל, ולא זכרו עתה כי ה' נלחם להם במצרים:

5. תלמוד בבלי מסכת מגילה דף י עמוד ב

ואמר רבי יוחנן, מפני מה לא נאמר, "כי טוב", בהודאה זו? לפי שאין הקדוש ברוך הוא שמוח במפלתן של רשעים. ואמר רבי יוחנן, מאי דכתוב, (שמות יד) "ולא קרב זה אל זה כל הלילה", באותה שעה בקשו מלאכי השרת לומר שירה לפני הקדוש ברוך הוא, אמר (להם) [הקדוש ברוך הוא], מעשה ידי טובעין בים ואתם אומרים שירה?! - אמר רבי אלעזר, הוא אינו שש, אבל אחרים משיש.

6. רש"י שמות פרק יד:יט

וילך מאחריהם - להבדיל בין מחנה מצרים ובין מחנה ישראל, ולקבל חצים ובליסטראות של מצרים. בכל מקום הוא אומר מלאך ה', וכאן מלאך האלהים, אין אלהים בכל מקום אלא דין, מלמד שהיו ישראל נתונים בדין באותה שעה אם להנצל אם להאבד עם מצרים:

7. מכילתא דרבי ישמעאל בשלח - מסכתא דזויהי פרשה ד

שאל ר' נתן את ר' שמעון בן יוחאי וימצאה מלאך ה' (בראשית טז ז) אתה מוצא מלאך ה' בכל מקום ויאמר לה מלאך ה' וירא מלאך ה' וכאן הוא אומר ויסע מלאך האלהים, אמר לו אין אלהים בכל מקום אלא דין מגיד הכתוב שהיו ישראל נתונים בדין באותה שעה אם להנצל אם להאבד עם מצרים.

8. ויקרא רבה (וילנא) פרשת אחרי מות פרשה כג:ב

רבי אליעזר פתר קרא בגאולת מצרים מה שושנה זו כשהיא נתונה בין החוחים היא קשה על בעלה ללוקטה כך היתה גאולתן של ישראל קשה לפני הקדוש ברוך הוא ליגאל הה"ד (דברים ד) או הנסה אלהים לבוא לקחת לו גוי מקרב גוי וגו' אלו ואלו ערלים אלו מגדלי בלורית ואלו מגדלי בלורית אלו לובשי כלאים ואלו לובשי כלאים א"כ לא היתה נותנת מדת הדין לישראל שיגאלו ממצרים לעולם אמר ר' שמואל בר נחמני אלולי שאסר הקדוש ברוך הוא עצמו בשבועה לא נגאלו ישראל לעולם... אמר ר' יודן מלבא

לקחת לו גוי מקרב גוי ועד מוראים גדולים ע"ב אותיות הן ואם יאמר לך אדם שבעים וחמשה אמור לו הוצא מהן גוי השני שאינו עולה מן המנין אמר ר' אבין בשמו גואלן ששמו של הקדוש ברוך הוא ע"ב אותיות.

9. בית יוסף אורח חיים סימן תצ:ד

כל הימים של חול המועד ושני ימים אחרונים של י"ט קורין ההלל ואין גומרין אותו. כך מפורש בערכין פרק ב' (י.) והתם יהבינן טעמא מאי שנא בחג דאמרינן כל יומא ומאי שנא בפסח דלא אמרינן כל יומא. ושבלי הלקט (סי' קעד סט:) כתב בשם מדרש הרנינו פרשת סוכה שהטעם שאין גומרין ההלל כל ימי הפסח הוא לפי שנטבעו המצריים וכתב (משלי כד יז) בנפול אויבך אל תשמח.

10. תלמוד בבלי מסכת ערכין דף י עמוד א

דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יהוצדק, שמונה עשר ימים שהיחיד גומר בהן את ההלל: שמונה ימי החג, ושמונה ימי חנוכה, ויום טוב הראשון של פסח, ויום טוב (הראשון) של עצרת; ובגולה עשרים ואחד: תשעה ימי החג, ושמונה ימי חנוכה, ושני ימים טובים של פסח, ושני ימים טובים של עצרת. מאי שנא בחג דאמרינן כל יומא, ומאי שנא בפסח דלא אמרינן ^{תלמוד בבלי מסכת ערכין דף י עמוד ב} כל יומא? דחג חלוקין בקרבנותיהן, דפסח אין חלוקין בקרבנותיהן.

11. שמות פרק טו, א-כא

(א) אַז יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת לֵה' וַיֹּאמְרוּ לְאֹמְרֵי אֲשִׁירָה לֵה' כִּי־גָאָה גָאָה סוֹס וּרְכָבוֹ רָמָה בָּיִם: (ב) עֲזִי וְזַמְרַת יְהוָה וַיְהִי־לִי לִישׁוּעָה זֶה אֱלֹהֵי וְאֵלֹהֵי אָבִי וְאַרְמְמֹנָהוּ: (ג) ה' אִישׁ מִלְחָמָה ה' שְׁמוֹ: (ד) מִרְכַּבַּת פְּרָעָה וְחִילוֹ יִרָה בָּיִם וּמִבְּחַר שְׁלִשׁוֹ טַבְעוּ בָּיִם־סוּף: (ה) תְּהַמֵּת יְכַסִּימוּ יָרְדוּ בַּמְצוּלֹת כְּמוֹ־אָבֹן: (ו) יְמִינֶךָ ה' נֹאדְרֵי בְּכַח יְמִינֶךָ ה' תִּרְעָץ אוֹיֵב: (ז) וּבָרַב גְּאוֹנֶךָ תִּהְרַס קַמְיָךָ תִּשְׁלַח חֲרֹנְךָ יֹאכְלֵמוּ כֶּקֶשׁ: (ח) וּבְרוּחַ אַפִּיךָ נַעֲרָמוּ מַיִם נֶצְבּוּ כְּמוֹ־נֶד נְזָלִים קָפְאוּ תִהְמַת בְּלִבָּיִם: (ט) אָמַר אוֹיֵב אֲרֹדְךָ אֲשִׁיג אֲחֻלֶּךָ שְׁלַל תִּמְלָאמוּ נַפְשֵׁי אַרְיֵק חֲרָבֵי תוֹרִישְׁמוּ יָדֵי: (י) נִשְׁפַּת בְּרוּחֶךָ כִּסְמוּ יָם צָלְלוּ כַּעֲפֹרֶת בְּמַיִם אֲדִירִים: (יא) מִי־כַמְכָה בָּאֵלֶם ה' מִי כַמְכָה נֹאדָר בְּקֹדֶשׁ נֹרָא תִהְלֵת עֶשֶׂה פְּלֹא: (יב) נְטִית יְמִינֶךָ תִּבְלַעְמוּ אֶרֶץ: (יג) נְחִית בַּחֲסֹדְךָ עַם־זוֹ גְּאֵלֶת נִהְלֵת בַּעֲזָךָ אֶל־נוֹה קִדְשֶׁךָ: (יד) שְׁמַעוּ עַמִּים יִרְגְּזוּ חֵיל אֲחֻז יִשְׁבִי פְּלִשְׁתִּי: (טו) אַז נִבְהַלּוּ אֱלוֹפֵי אֲדוֹם אֵילֵי מוֹאָב יִאֲחַזְמוּ רַעַד נִמְגוּ כָּל יִשְׁבֵי כְנָעַן: (טז) תִּפְּל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה וּפְחַד בְּגִדְל זְרוּעֶךָ יִדְמוּ כְּאָבֹן עַד־יַעֲבֹר עִמָּךָ ה' עַד־יַעֲבֹר עַם־זוֹ קִנִּית: (יז) תִּבְאָמוּ וְתִטְעֵמוּ בְּהַר נַחֲלֹתֶךָ מְכוֹן לְשִׁבְתֶּךָ פְּעֻלַּת ה' מִקְדָּשׁ אֲדָנִי כּוֹנֵנוּ יְדִיד: (יח) ה' יִמְלֶךְ לְעֵלָם וְעַד: (יט) כִּי בָא סוֹס פְּרָעָה בְּרַכְבוֹ וּבְפָרְשָׁיו בָּיִם וַיִּשָּׁב ה' עֲלֵהֶם אֶת־מֵי הַיָּם וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הִלְכוּ בִּיבֶשֶׁה בְּתוֹךְ הַיָּם: פ (כ) וַתִּקַּח מַרְיָם הַנְּבִיאָה אַחֹת אֶהֱרָן אֶת־הַתָּף בַּיָּדָה וַתִּצָּאן כָּל־הַנָּשִׁים אַחֲרֶיהָ בְּתַפִּים וּבְמַחֲלֹת: (כא) וַתַּעַן לָהֶם מַרְיָם שִׁירוֹ לֵה' כִּי־גָאָה גָאָה סוֹס וּרְכָבוֹ רָמָה בָּיִם: ס

12. תהלים פרק קיז, א-ח

(א) בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם לֵעָז: (ב) הֵיטָה יְהוָה לְקַדְּשׁוֹ יִשְׂרָאֵל מִמְשֻׁלוֹתָיו: (ג) הַיָּם רָאָה וַיִּגַּס הַיָּרְדֵן יֹסֵב לְאַחֹר: (ד) הַהָרִים רָקְדוּ כְּאֵילִים גְּבַעוֹת כְּבָנֵי־צֶאֱן: (ה) מֵה־לֶּךָ הַיָּם כִּי תִגּוֹס הַיָּרְדֵן תֹּסֵב לְאַחֹר: (ו) הַהָרִים תִּרְקְדוּ כְּאֵילִים גְּבַעוֹת כְּבָנֵי־צֶאֱן: (ז) מִלִּפְנֵי אָדוֹן חוּלֵי אֶרֶץ מְלִפְנֵי אֱלֹהֵי יַעֲקֹב: (ח) הַהֶפְכִי הַצֹּר אַגְּמִים חֲלִמִישׁ לְמַעֲיֹנוֹ־מַיִם:

13. שולחן ערוך אורח חיים הלכות מגילה ופורים סימן תרצה

חייב אינש לבסומי בפוריא * עד דלא ידע (ד) בין ארור המן לברוך מרדכי. הגה: <ב> וי"א דא"צ להשתכר כל כך, ג אלא שישתה יותר מלימודו (כל בו) (ה) [ב] וישן, ומתוך שישן אינו יודע בין ארור המן לברוך מרדכי. (מהרי"ל). ואחד המרבה ואחד הממעט, ובלבד שיכוין לבו לשמים.

14. ביאור הגר"א אורח חיים סימן תרצה

חייב כו'. שם מיחייב אינש כו' ור"ל בין נקמת המן לגדולת מרדכי והוא מ"ש גדולה נקמה שניתנה כו' ואמרו גדול' דעה וכיון שניטלה הדעה לא ידע כו' :

15. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף צב עמוד א

ואמר רבי אלעזר, גדולה דעה שנתנה בין שתי אותיות, שפאמר, (שמואל א ב) "כי אל דעות הי". ואמר רבי אלעזר, גדול מקדש, שנתן בין שתי אותיות, שפאמר, (שמות טו) "פעלת ה' מקדש ה' פוננו ידיד". מתקיף לה רב אדא קרחינאה, אלא מעתה גדולה נקמה, שנתנה בין שתי אותיות, דכתיב, (תהלים צד) "אל נקמות ה', אל נקמות הופיע"? אמר ליה, למילתיה, הכי נמי. כדעולא, דאמר עולא, שתי הופעיות הללו למה? אחת - למדת טובה, ואחת - למדת פרענות. ואמר רבי אלעזר, כל אדם שיש בו דעה, כאלו נבנה בית המקדש בימיו, שזה נתן בין שתי אותיות, וזה נתן בין שתי אותיות.

16. רש"י מסכת סנהדרין דף צב עמוד א

שתי הופעיות - דכתיב אל נקמות ה' אל נקמות הופיע ואיכא תרי נקמות וחדא הופעה בתרוייהו, ודמי כמאן דאיכא אכל נקמה ונקמה חדא הופעה. חדא לטובה - של ישראל שסילק שכינתו מאומות העולם ובא על ישראל וקרי ליה נקמות משום דתגמול טוב הוא שזכו לשכינה על שאמרו נעשה ונשמע, ונקמה - היינו תגמול, ואחת לפורענות לנכרים שנפרע מהן ליום הדין, כדאמרינן בפרק קמא דמסכת עבודה זרה (ד, א) נוקם ה' ובעל חמה - לנכרים, שהוא בעצמו ובכבודו נפרע מהן, והיינו הופעה. ובדעת - מפני הדעת מלאו כל החדרים הון.

17. מהרש"א חידושי אגדות מסכת סנהדרין דף צב עמוד א

גדולה דעה שנתנה כו'. מבואר שהדעת היא העליונה שבג' המעלות שהם חכמה בינה ודעת כפירש"י פ' כי תשא והוא רוח הקדש... ולזה אמר בין ב' אותיות ה' אחד מימין ואחד משמאל והם מדותיו ואותיותיו מדת הרחמים ומדת הדין ובצלאל היה מצרפן כמו בשמים ובארץ שנאמר ביום עשות ה' אלהים שצרף אותן הקדוש ברוך הוא וע"ז הכוונה הוסיף ר' אלעזר ואמר גדול מקדש שניתן בין ב' אותיות שהוא נעשה ע"י בצלאל שהיה בו הדעת והיה יודע לצרף האותיות שנבראו בהם שמים וארץ לשתף הרחמים והדין וכתב הרמב"ן והענין כי המשכן ירמוז לאלו והוא היודע ומבין סודו עכ"ל ומזה יתבאר לך שאר"א עוד כל אדם שיש בו דעה כאלו נבנה בהמ"ק כו' כי המקדש ניתן בין ב' אותיות שהוא נבנה ע"י בצלאל שהיה בו דעה שניתן ג"כ בין ב' אותיות על הכוונה שאמרנו מי שיש בו דעה הוא ג"כ ראוי שיבנה בית המקדש (ע"י) בימיו עוד עיין בזה בע"י בשם חידושי הרשב"א :

ואמר אלא מעתה גדולה נקמה שניתנה בין ב' אותיות כו' ר"ל מה שייך בזה צירוף אותיות השם הרחמים והדין ואמר למלתיה ה"נ דב' הופעיות הללו למה א' למדת טובה לישראל ואחד לפורענות לעובדי כוכבי' הוא הצירוף הרחמים ומדת הדין ע"י נקמה שהופעה במדת רחמים לישראל והופעה במדת הדין לעובדי כוכבים ויש בזה חילוף נוסחאות דהכא מפרק אין עומדין דהכא גרסי' ב' הופעות כו' והתם גרסי' ב' נקמות הללו כו' גם ששם מייתי קרא דהופיע מהר פארן והכל עולה לענין כוונה אחת שהנקמה היא ההופעה של אותיות השם הא' לטובה מימין לישראל הופיע מהר פארן וא' לשמאל לרעה לעובדי כוכבים אל נקמות הופיע ומפורש עוד בפ' אין עומדין בחדושינו ע"ש :